

KRANJSKI ZVON

ŽUPNIJSKI LIST ZA KRANJ IN OKOLICO.

Izdaja: mestni župni urad v Kranju.
Izhaja zadnji teden v mesecu.

L. 1932. Št. 12.

Posamezna šte. 2 Din.

Adventne misli.

Prof. Watzl.

Božič se bliža! Sladka radost prešine vsako količkaj verno srce, ko se spominjamo rojstva Gospodovega: „Dete nam je rojeno in Sin nam je dan: Emanuel t. j. Bog z nami je njegovo ime.“ In spet bo vesoljno krščanstvo slovesno obhajalo ta spominski dan. Katerega človeka rojstni dan se je praznoval že tolikrat? Božič se bliža: že ga gledamo v daljavi skozi odprta vrata adventa, gledamo božično drevce v sijaju otroških oči in jaselce v lučicah pobožnosti ter čujemo staroznane božične pesmi, polne veselja, milobe in prisrčnosti. Oj božično veselje, božična sreča, marsikateremu milejša in prijetnejša kakor zmagoslavje velike noči. Božič se bliža: pravi družinski praznik, ko včlovečeni Sin Božji kot novorojenec posveti družino ter vse odrešene srne v eno veliko družino božjo, ko se srce čuti srcu bližje nego kadarkoli sicer v cerkvenem letu. Zato je božič poln sladke domačnosti in tihe sreče.

Pa bodi ta sreča večja ali manjša, globlja ali plitvejša, bolj tiha ali bolj šumna: da je resnična in v srcu bivajoča, mora biti kupljena in pridobljena in često celo privojdkovana s pokoro! Tak je zakon v kraljestvu božjem: brez pokore ni srčne sreče. O strašna beseda — pokora! Nič se ne bomo čudili, če je skoro ne bo več niti v naših besednjakih, ampak k večjemu v muzejih, kajti smisla za pokoro že itak tudi premnogi kristjani nimajo več.

Advent pa je, ozir. naj bi bil čas spokornega pripravljanja na božič, to hoče sv. Cerkev, take misli in čustva skuša vzbuditi v srcih vernikov. Vijolična barva liturgičnih oblačil, evangelji prve nedelje o koncu sveta in vesoljni sodbi, evangeliji ostalih nedelj o velikem spokorniku in junaškem klicarju pokore sv. Janezu Krstniku, hrepenenje po Kristusu vzbujajoče adventne pesmi, zornice v čast Materi Odrešenikovi, ponovna vabila Cerkev k sv. zakramentom, spomin na žalostno dobo človeštva pred Kristusom brez Kristusa, na dobo nedoumljivo globokega ponižanja človeka v poganstvu: vse to kliče k pokori, ki je pa ožarjena z žarki veselega upanja in pričakovanja: „Gospod pride!“ Tak je bil značaj adventa počenši nekako s 5. stoletjem po Kristusu, ko so z dnevom sv. Martina pričenjali 40 danski post kot pripravo na božič podobno kakor imamo še danes 40 danski post pred veliko nočjo.

A ta spokorni značaj adventa je bil vedno omiljen z upanjem in pričakovanjem, zato vedno dosti manj strog nego pravi starejši 40 danski post pred vel. nočjo. A vendar le čas — pokore!

Kako bi bil našim prednikom prišlo na um, uprav v adventu prirejati šumne, da, nalašč k grehu izzivajoče veselice, kakor se godi to danes z neko posebno naslado in hudobijo, češ: kaj nam mar cerkveni advent in Kristus —

mi se hočemo zabavati, mi hočemo delati greh, kolikor in kakor se nam ljubi. Kdo nam bo prepovedal?

Res, posvetne oblasti tega ne prepovedujejo; marsikom v gotovih krogih je še to odveč, da se take „veselice“ javno ne smejo vršiti na sveti večer, javno pravim, ker zasebno in skrivši se pa le vrše prav iz satanske zlobe in sovraštva do Kristusa in Cerkve. Pravijo — tisti ki vladajo svet — da je vera in pokora itd. zasebna zadeva. In zato tudi mnogi verniki opuščajo pokoro in razposvečujejo advent — ker je tako moda, še praznujejo božič — koder je še tako moda, a ga praznujejo seveda samo po zunanje, brez notranjega miru, veselja in sreče, brez vsakega notranjega stika z Bogom. Kako človeka neprijetno prime, če sliši sedaj običajne čestitke k praznikom, (če je kdo tako malomodern, da še to stori): roko ti poda pa zagodrnja „vesele“. Torej, to je glavna stvar, da so prazniki „veseli“, seveda po posvetnem receptu v jedi in pijaci in vsakršni zabavi, a ne v smislu Cerkve. Ker v verskem smislu so ti prelepi prazniki veseli samo onemu, ki se je nanje vredno pripravil — s pokojo srca, t. j., da se je zavedel svojih napačnih dejanj in grešnih potov ter zato iz ljubezni polnega srca prosil Boga „odpusti“, kakor skesan otrok prosi razžaljenega očeta, da ga zopet pripusti k domači mizi in k materinemu srcu. In če se k temu kesanju — resničnemu, ne samo zunanemu — pridruži se trdna volja, obvladovati strasti, storjene grehe pa poravnati z dobrimi deli bližnjemu, je vse to vkup pravi duh adventne pokore, kateremu sledi kot prelepo plačilo: sveti božični mir!

In le taki resnobni pokori, ki ni le nekaka zunanost, ampak srčna potreba po zopetni zvezi z razžaljenim Bogom, le takemu spokornemu adventu sledi srečen, milosti poln in čestit božič!

Adventne maše.

Advent pomeni prihod. Adventni čas vzbuja v nas hrepenenje po prihodu Odrešenika. S tem hrepenenjem pa budi v nas tudi zaupanje v Boga, ki človeka ne zapusti v težkih dneh življenja.

Zaupanje v Boga, ki vse na dobro obrača tistim, ki ga ljubijo, je potrebno posebno danes . . . ! Saj je naš narod morda malokdaj preživljal tako težke dni, kakor jih sedaj! Naj težave sedanosti ne starejo v nas zaupanja v božjo Previdnost, ki nas ne bo zapustila, ki našega upanja ne bo osramotila. Mašne molitve prvih dveh adventnih nedelj so polne lepih misli, ki so povzete iz sv. pisma in so vse usmerjene v to, da človeku bude zaupanje v Boga. Naj po mašnih molitvah navedemo nekaj najznačilnejših mest, ki so zelo pripravna, da jih v adventu dobro in večkrat premišljujemo.

Prva adventna nedelja.

Vstop se glasi: K tebi povzdigujem svojo dušo, moj Bog; v tebe zaupam, ne daj, da bi moral zardeči.

Naj se mi ne posmehujejo moji sovražniki, zakaj nihče, kdor upa v tebe, ne pride v sramoto. Svoja pota, Gospod, mi pokaži in svojih steza me uči.

Prošnja nas lepo uči moliti: Zbudi, Gospod, prosimo svojo moč in pridi, da se bomo prefečim nevarnostim naših grehov po tvojem varstvu oteli in po tvojem odrešenju zveličali.

V adventu se moli tudi molitev proti sovražnikom cerkve, ki se lepo glasi: Pripusti, Gospod, potolažen molitve tvoje cerkve, da se razbijejo vsa nasprotovanja in zmote in da ti ona služi v varni svobodi.

Berilo je iz pisma sv. apostola Pavla do Rimljanov: Bratje, vemo, da je že ura, da od spanja vstanemo, kajti zdaj je naše zveličanje bliže, ko tedaj, ko smo vero sprejeli. Noč se je pomaknila in dan se je približal.

Evangelij je vzet iz evangelija sv. Luka in govori o koncu sveta, „Ko se bo pa to začelo goditi, se ozrite kvišku in dvignite glave, zakaj vaše odrešenje se približuje.“

Druga adventna nedelja.

Vstop je vzet iz preroka Izaija in se glasi: Ljudstvo sijansko, glej Gospod bo prišel, da odreši narode:

Berilo je iz pisma apostola Pavla do Rimljanov in lepo budi krščansko zaupanje z bedami: Karkoli se je namreč poprej napisalo — v sv. pismu stare zaveze — se je napisalo v naše poučenje, da bi imeli upanje po potrpežljivosti in po tolažbi iz pismem. Bog potrpežljivosti in tolažbe pa vam daj, da bi bili med seboj istih misli po Kristusu Jezusu. Bog upanja pa naj vas napolni z vsem veseljem in mirom v veri, da boste imeli obilno upanja v moči sv. Duha.

Sv. evangelij nam kaže na Janeza Krstnika v ječi. Nasilnik Herod je dal vreči Janeza v ječo radi tega, ker mu je očital njegove grehe. Herod je namreč živel v prešeštvu s Herodiado, ženo svojega lastnega brata. Hitanavci in koristolovci so se Herodu le hlinili in nihče si ni upal povedati mu se resnice v obraz. Pa je nastopil Janez Krstnik in mu je javno očital greh in pohujšanje rekoč: „Ni ti je dovoljeno imeti“. Zato je moral nadležni pridigar in prerok v okove in ječo. A v zaporu veliki mož ni postal malodušen. On je živo veroval, da pride za njim Odrešenik, kateremu je pot pripravljaj. Njegovi učenci pa so bili že navezani na Janeza Krstnika. Te je hotel veliki predhodnik vse pripeljati k Kristusu, predno odide v večnost. Pošlje jih k Jezusu, da se tam prepričajo sami, da je on Kristus, obljubljeni Odrešenik.

Janez Krstnik nam je živ zgled trdnege upanja, ki ga ne smemo izgubiti tudi v najtežjih dneh. Herodiada se je sicer veselila, ko je dosegla, da je moral Janez v ječo, in je celo padla njegova glava kot žrtev prešeštnice, a smrt Krstnika je bil poraz Heroda in njegove priležnice. Sv. pismo nam pripoveduje, kako je Heroda preganjala misel na Janeza še po njegovi smrti, kako se je celo bal, da je Janez vstal od mrtvih kot priča njegovega zločina. Janez je padel v očeh sveta, a je zmagal in ga bodo slavili narodi do konca sveta kot mučenca značajnosti. Kako pa je bil žalosten konec Heroda in njegove priležnice! Oba sta žalostno in sramotno končala! Pravica vedno zmagaja, tudi takrat, ko se zdi, da je podlegla.

Miklavževa nedelja.

Pred nekaj dnevi mi je pisal neki oče pismo, kjer z žalostjo pripoveduje, da letos najbrž ne bo mogel ničesar kupiti svojim otrokom za Miklavža. Seveda ne bo to posebno prijetno, če Miklavž ne bo prinesel nič

igračk, ne orehov in ne potic, ampak bo kvečjem kje vrezal kako šibo v grmovju! Vendar to še ne bo najhujše. Slab Miklavž bo po onih družinah, kjer niti kruha, ne krompirja ne bo v družini, kjer ni najpotrebnejše obleke, da bi mogli otroci k sv. maši.

God sv. Miklavža je dan krščanske ljubezni. Sv. Nikolaj je razdelil svoje premoženje med reveže, skrbel za onemogle, za bolnike, za dekleta, ki so bila v nevarnosti, da propadejo . . . V spomin na velikega apostola krščanske ljubezni starši in gospodarji obdarujejo svoje domače na njegov god.

Človeška družba je velika družina, v kateri smo vsi bratje med seboj. In sv. Miklavž naj bi nas spomnil na našo krščansko dolžnost, da svojemu bratu lajšamo pomanjkanje in vsako gorje.

Letos, v dneh brezposelnosti, pomanjkanja in stradanja naj bi še posebno ogrel dan sv. Miklavža naša srca v čisti ljubezni do potrebnih. Lepo bi bilo, ko bi se letos družinski člani, posebno mladina, odrekli raznim igračam, luksuznim darovom in bi to darovali revežem za Miklavža!

Dolžnost staršev je, da obvarujejo svoje otroke pred egoizmom, prevelikim samoljubjem in jih vzgajajo za krščansko karitas, za darežljivost. Sv. Miklavž je lepa prilika za to! Ali ne bi bilo nad vse vzgojno, ko bi matere svojim otrokom stavile ta predlog, da se prostovoljno odreko Miklavževim darovom in vse to darujejo revnim?

Nekje je živel taka mati, dobra vzgojiteljica. Prišel je Božič in mati je zbrala vso družino in jim začela govoriti o revščini po nekaterih družinah. Jezus je prišel o Božiču na svet, da bi za vse ljudi trpel. Postal je za nas reven in se odpovedal vsemu premoženju. Najljubše mu je, da mu ob prazniku Njegovega rojstva prinesemo kako žrtev, da se Njemu na ljubo odpovemo kaki stvari, jedi, igrači, čim dražja nam je kaka reč, tem ljubše je Bogu, če se ji odrečemo na ljubo Jezusu. Pa je rekla svojim otrokom: „In sedaj otroci, vsak naj pogleda, kaj ima in kaj bi lahko daroval revežem božičnemu Detetu na ljubo. To bomo potem poslali revnim družinam kot božični dar. „In so prihajali otroci ter prinašali svoje reči: igrače, nogavice, prihranjen denar in so vse zlagali na mizo pred mater. Najmlajši prinese svoje igračke, pa pravi: »Glej, mamica, vse bom dal, samo to le najljubšo igračo bom ohranil za sebe. „Pa mu pravi mati: „Jezušček ima najrajši to, čemur se najtežje odpovemo, daruj tudi to in Jezus bo nad teboj imel posebno veselje. „Otrok je obstal in premišljal, kaj bi storil. Pa so mu pritekale solze v oči in s težavo položi še svojo najdražjo igračo na mizo . . . Mati pa je objela svojega otročiča in mu rekla: Glej, dete moje, sedaj si mi še mnogo dražji in še bolj kot jaz pa ima Jezušček veselje nad teboj.“

Kaj, ko bi na podoben način naše dobre matere po premožnejših družinah tudi tako vzgajale svoje malčke? V Dijaškem zavodu nekatere članice dekliške Marijine družbe predelavajo stare obleke za revne družine. Če imajo otroci kaj odveč obleke, jo morete poslati tja, ali pa članicam Vincencijeve družbe, če sami nimate v bližini družin, kjer jim primanjkuje obleke za deco. Denar, ki bi šel morda za predrage igrače ali nepotrebne reči, naj otroci prostovoljno darujejo za reveže.

Da pa se nudi vsem, ki so dobre volje, prilika, da darujejo kaj revnim za Miklavža, bomo na Miklavžovo nedeljo, to je 4. decembra „nastavili Miklavžu“ pred cerkvijo, kjer bo pripravljen nabiralnik; isti dan se bo tudi v cerkveno pušco pobiralo samo za reveže, da jim oskrbimo jedi, obleke, kuriva.

Iz tega, kar se bo nabralo bi radi nekaj porabili tudi za Božič; morda zopet kupimo kakega vola, da bodo dobile revne družine za Božič nekaj mesa.

Na Miklavževo nedeljo, to je nedelja pred praznikom sv. Nikolaja naj naša župnija stori kar more, za lajšanje bede današnjih dni!

Čemu družinski list?

V naši župniji pri krstu zahtevamo vedno, da prinesejo botri ali babice družinski list otrokovih staršev, da se na podlagi družinskega lista pravilno vpišejo vsi podatki v rojstno knjigo.

Kako je to potrebno naj navedemo par slučajev! L. 1912. prinese v Kranj k krstu babica dečka. Pri krstu pa je duhovniku, ki je krščeval, napovedala čisto napačne starše. V župniji sta takrat namreč stanovala dva delavca z istim priimkom, imenujmo jih — da ne izdamo pravega imena — Lupinc. Bila sta Jožef Lupinc s svojo ženo Franciško Breginc in Valentin Lupinc z ženo Marijo Rajer. Jožef Lupinc je imel sina, ki je bil rojen 16. sept. 1912. Babica je pa pri vpisu v rojstno knjigo mesto Jožefa Lupinc in žene Franciške imenovala kot očeta Valentina Lupinc. Na podlagi rojstne knjige je župnik v Kranju vpisal tudi novorojenčka v družino Valentina Lupinc. Lani so se morali mladeniči, rojeni l. 1912 zglasiti pri občinah radi nabora: In mladi Jožef Lupinc, se je lepo zglasil kot sin Jožefa, župni urad pa je prijavil v svojem izpisku Jožefa kot sina Valentina. Tako so imeli sedaj pri okoliški občini dva Lupinca in so zahtevali tudi dva družinska lista. Jože Lupinc zahteva družinski list za svojega sina. Toda tega ni bilo vpisane v rojstni knjigi in šele po dolgem primerjanju in zaslišavanju se je končno ugotovilo, da je bil otroku pri krstu vpisan napačen oče. Potrebna je bila dolga procedura po uradnem potu, da je dobil Jožef Lupinc mlajši pravega očeta in pravo mater vpisane v rojstno knjigo.

V Kranju imamo slučaj, ko se v eni družini pišejo stari oče, njegov sin in vnuk vsak drugače. Stari oče se piše n. pr. — da ne imenujemo pravega imena — Zupanec, njegov sin Zupanc in njegov vnuk pa Zupan. Botri so prinesli k krstu, pa niso vedeli natanko, kako Botri so prinesli k krstu, pa niso vedeli natanko, kako se pravilno piše oče in je prišlo tako daleč, da nosijo trije rodovi vsak drugačen priimek.

Nekje drugod se je zgodilo, da je nosil oče dva imena in njegovi otroci se ne pišejo vsi enako. Bil je nezakonski otrok Marije Porenta, pravega imena ne imenujemo radi tega, ker bi bilo morda prizadetim to neprijetno, pri hiši so pa imeli družinsko ime „pri Štamcarju“. Ko babica prinese dečka h krstu, je pač mislila, da je priimek matere Štamcar. G. kaplan, ki ni poznal ljudi, zapiše materino ime: Marija Štamcar. Ko pa dečka vpišejo v šolo, so ga vpisali pod pravim imenom Porenta. Ko je moral k vojakom, je župni urad naznanil njegovo ime, kakor je bilo vpisano v krstni knjigi „Štamcar“, sam pa se je javil kot Porenta. Da se prepereči kako nesporazumljenje, so ga pri vojaki klicali Porenta-Štamcar. Ker se ni brigal za to, da bi se vpis v krstni knjigi popravil, je ostal njegov priimek Porenta-Štamcar. Ko se poročil, ga je župnik klical s priimkom, kakor je pač bil vpisan v krstni knjigi. Ko je pa dobil otroke, je nastala težava, kako naj jih vpišejo. V župniji je prišel nov župnik, ki družine ni poznal, in je zopet vpisal, kakor mu je povedala babica. Pri rojstvih svojih otrok pa je imel razne babice in tako je prišlo do tega, da je ena priglasila enega otroka pod očetovim priimkom Štamcar, druga pa je prinesla h krstu in jih dala vpisati kot otroka Janeza Porenta. Možu se tudi sedaj ni zdelo vredno, da svoj priimek uredil in da bi se vsaj otroci enako pisali. Odšel je v Ameriko. Pred par leti pa je poklical za seboj vso družino in sedaj se je pokazalo, da so nekateri njegovi otroci vpisani kot sinovi Janeza Štamcarja, drugi pa kot otroci Janeza Porenta. Radi tega so nastale velike kanske težave za družino pri nabavi potnega lista.

Pri nas imamo mnogo priimkov, ki so nemškega izvora, drugi so zopet slovenski priimki, pa so jih nekdej pokvarili in nemško pobarvali. Radi tega se je neredko zgodilo, da so otroci ene in iste družine vpisani v krstni knjigi z različno pisavo, enim je ostal priimek nemško pobarvan, drugi so ga pa poslovenili, Eden se piše Majer, drugi Mayr, tretji Meier; eni Visiak, drugi Bizjak; eni Pollak, drugi Poljak itd.

Radi statističnih podatkov mora biti v krstni knjigi pravilno vpisan rojstni datum očeta in matere, kakor tudi dan poroke.

Da se to pravilno napove, morajo botri imeti seboj te podatke napisane.

Iz teh slučajev je jasno razvidno, kako potrebno je, da si vsaka družina oskrbi družinski list, kjer so pravilno vpisani vsi podatki in da družinski list prinese botri seboj k krstu.

Župnija Kranj.

Oznanila za december.

V adventu je vsak dan ob 6. sv. maša z blagoslovom.

1. **Državni praznik**, spomin ustanovitve Jugoslavije, ob 8.30 sv. maša za šolsko mladino, ob 9. zahvalna pesem in molitve za kralja.

2. **Prvi petek v mesecu.**

4. **II. adv. nedelja, prva nedelja v mesecu**, ob 6. mesečno sv. obhajilo za moške. **V pušco se pobira za reveže.**

6. **Sv. Nikolaj.**

8. **Praznik Brezmadežnega Spočetja**, ob 6. sv. maše z enim in ob 10. peta sv. maša z dvema blagoslovoma. Ob 6. skupno sv. obhajilo za mladino. Pop. po petih litanijah **shod za dekl. Mar. družbo.**

11. **III. adv. nedelja**, služba božja po navadi. **Pop. shod za žensko Mar. družbo.**

13. **Sv. Lucija**, ob 7. soseskina sv. maša na Rupih.

14. 16. 17. dec. **kvaterni dnevi.**

16. **Pričetek devetdnevne** k Božiču, vsak dan zvečer ob 6. litanije M. B.

17. **Rojstni dan Nj. Vel. kralja Aleksandra**, ob 9. uri slovesna sv. maša z zahvalno pesmijo.

18. **IV. adv. ned.**, kvaterna nedelja. Pop. križev pot in litanije vseh svetnikov z molitvijo za duhovnike.

24. **Vigilija k Božiču**, strogi post, ki pa neha pri večerji, tako se sme pri večerji jesti meso in se nasititi. Ob 11. zvečer se prično slovesne jutranjice, zahvalna pesem, na to slovesna sv. maša polnočnica. Pri polnočnici se med sv. mašo deli sv. obhajilo, kdor ga želi prejeti, naj bo tešč nekako od 6. ure zv., ni pa to stroga zapoved, ampak le primerno je, da je pred polnočnim sv. obhajilom človek tešč kake 6 ur.

25. **Praznik rojstva N. G. J. Kr., Božič**, ob 6. se prično tri sv. maše, prva z dvema blagoslovoma, ob 8. se istotako prično tri sv. maše, ob 10. se prične tiha sv. maša, na to je pa slovesna z dvema blagoslovoma. Pop. ob 2.30 slovesne litanije M. B. Pop. veselina odveza za III. red.

26. **Sv. Štefan**, nezapovedan praznik, služba božja ob 6., 8. in 10. uri.

27. **Sv. Janez Ev.**

28. **God nedolžnih otročičev.**

31. **Sv. Silvester**, ob 6. zvečer slovesne litanije Mater Božje in zahvalna pesem.

Kronika.

Poročeni pari:

Čadež Bogomir, pekovski pomočnik in posestnik, Kranj št. 185, roj. 10. jan. 1911 in **Kisovec Pavla**, rojena 9. jan. 1912 na Hotovljah; poročena 26. okt. 1932 v Kranju.

Golob Francišek, posestnik, Šenčur 47, roj. 22. oktobra 1899. in **Prestor Franciška**, roj. 4. marca 1908 v Šenčurju št. 130; poročena 6. nov. 1932 v Kranju.

Brešar Franc, sin posestnika, Čirčiče št. 37. rojen 10. sept. 1904 in **Traven Ivanka**, tov. delavka, rojena 20. marca 1912 v Vodichah št. 89; poročena 20. nov. 1932 v Kranju.

Pogataj Janez, mizar, Kranj št. 25, roj. 6. avg. 1910 in **Pichler Marija**, delavka, roj. 26. sept. 1909 v Trziču št. 103; poročena 20. nov. 1932 v Kranju.

Umrli so:

Džanga Kati, roj. **Florian**, žena slikarja, Kranj 68, roj. 26. dec. 1892., umrla 26. okt.

Podgoršek Kristina, žena telegrafskega nadzornika, Kranj 7, roj. 16. nov. 1889., umrla 25. okt.

Šifrer Janko, sin mesarja, Kranj 110, umrl 28. okt.

Cuzak Egidij, sin delavke, Kranj, roj. 11. okt. 1930., umrl 31. okt.

Mayr Avgust, dr. med. Cerklje, roj. 10. avg. 1867., umrl 5. nov.

Grašič Jožef, sin kolarja, Premskovo 85, roj. 4. marca l. 1929.; umrl 15. nov.

Dolar Silvestra, hči posestnika, Premskovo 35, roj. 17. dec. 1931, umrla 16. nov.

Matevž Elizabeta, Kranj št. 130, umrla 21. nov.

V katoliško cerkev se je na smrtni postelji povrnila ga. **Džanga Kati**, roj. **Florian**.

Razno.

Cerkveni sedeži. Ob priliki pobiranja letnega prispevka za cerkvene sedeže, so se čule razne pritožbe glede cerkvenih sedežev. Ponekod prihajajo v klopi sorodniki nekdanjik lastnikov, kakor so hodili prej, ko je bila klop last njegovega sorodnika. Drugod se vsedejo v klop osebe, ki nimajo pravice do sedeža in se lastnikom nočejo umakniti, drugod zopet lastniki enega sedeža jemljejo v klop več oseb, da drugi ne morejo dobiti sedeža v svoji klopi. Prosimo, da take in podobne nerednosti prenehajo. Zelo mučno bi bilo, če bi bilo treba osebno karati take nerednosti.

Katoliška akcija. 20. nov. se je vršil nekaj občni zbor sveta katoliške akcije za župnijo Kranj. Izvolil se je odbor K. A. Določilo se je, da se vrše mesečni sestanki K. A. zadnjo nedeljo v mesecu, poleg tega pa še enkrat na mesec kak četrtek zvečer. Sestanki se bodo oznanili s prižnice, kakor shodi drugih cerkvenih organizacij. Pri sestanku se je stavil tudi predlog, da se poživi v naši župniji Marijina družba za može, ki je že ustanovljena in je že lepo delovala, pa je zaspala. Kaj pravite može k temu?

Verouk na gimnaziji. Vsled bolezni g. prof. Fr. Watzla je verouk na tukajšnji gimnaziji popolnoma odpadel. Ker so zdravniki g. profesorju prepovedali poučevanje vsaj dva meseca, bi ostala naša srednješolska mladina ves ta čas brez verouka. Lani je poučeval verouk na gimnaziji tudi dr. Pogačnik, ki je nekoliko razbremenil g. prof. Watzla. Ministrstvu prosvete je bil stavljen predlog, da imenuje mesto dr. Pogačnika drugega kateheta, a tozadavnega imenovanja kljub ponovni prošnji še do danes ni. G. profesor Watzl je moral poučevati vse razrede sam in je moral v nekaterih razredih omejiti število ur verouka na eno tedensko uro.

Vsled teh razmer obstoja nevarnost, da bi ostala naša srednješolska mladina delj časa brez vsakega verouka. Župni urad je stavlil gimnazijskemu ravnateljstvu predlog, da bi poučevala verouk v gimnaziji tukajšnja dušnopastirska duhovščina, dokler ne ozdravi g. katehet. Poučevali bi verouk v gimn. kapeli privatno po dva razreda skupaj. Če bo šolska oblast dovolila tak način zasilnega pouka, prosim vse starše in gospodarje dijakov, da pošiljate dijake k ve-

rouku, da ne ostanejo brez vsakega pouka v najpotrebnejšem nauku.

Župnija Šmartin pri Kranju.

Oznanila.

1. dec. **Državni praznik.** Po sv. maši ob 8. zahvalna pesem. Skozi ves mesec december rožnenska pobožnost. Vsak dan sv. maša z blagoslovom ob 6., med mašo se molijo rožni venec, po maši litanije Matere Božje in molitev v čast sv. Jožefu.

2. dec. **Prvi petek v mesecu.**

4. dec. **II adv. nedelja.** Sv. masa zjutraj z blagoslovom ob 9. po navadi, popoldne ob 2. ura molitve in rožni venec

6. dec. **Sv. Nikolaj.**

8. dec. **Brezmadežno spočetje M. D.** Božja služba obakrat z blagoslovom, popoldan ob 2. rožni venec in pete litanije, potem shod Mar. družbe. Zjutraj vesoljna odveza in po maši skupno obhajilo Mar. družbe.

11. dec. **III adv. nedelja.** Zjutraj božja služba z blagoslovom, ob 9. po navadi, popoldan ob 2. rožni venec in litanije.

18. dec. **IV adv. nedelja.** Božja služba obakrat z blagoslovom, pop. ob 2. rožni venec, molitve za mrtve in litanije.

21. dec. **Sv. Tomaž.** V Zg. Bitnjo soseskina maša.

24. dec. **Zapovedan post pred božičem.**

25. dec. Na predvečer ob 11. cerkvene molitve, o polnoči zahvalna pesem, peta sv. maša. Od pol 6. ure naprej prve tri sv. maše. Sv. obhajilo se bo delilo po polnočni sv. maši, pred prvo sv. mašo in po tretji sv. maši.

Ob pol 9. tiha sv. maša, ob 9. slovesna peta sv. maša, pop. ob pol 3. pete litanije.

26. dec. **Sv. Štefan.** Božja služba zjutraj po navadi, ob 9. z blagoslovom.

27. dec. **Sv. Janez Evang.**

28. dec. **Sv. nedolžni otročiči.**

31. dec. **Sv. Silvester.** Zadnji dan leta. Pop. ob 4. litanije vseh svetnikov in zahvalna pesem.

Kronika.

Poročeni:

3. nov. **Valentin Hvala**, strojnik v tiskarni iz Radeč pri Zid. mostu in **Božena Vlček**, tkalskega mojstra hči iz Nachoda na Českem.

3. nov. **Kašmih Franc**, kovač iz Turiške vasi na Štajerskem in **Marija Jenko** Stražišča.

6. nov. **Vencel Bajt**, tov. delavec, hišar v Stražišču in **Pavla Hobič**, iz Malenskega vrha.

20. nov. **Pavel Dolenc**, mizarski mojster iz Zg. Bitnja in **Marija Šilar** iz Sr. Bitinja.

20. nov. **Kopitar Lovrenc**, delavec v Zg. Bitnjo in **Marija Jeren**, delavka v Zg. Bitnjo.

Umrli:

2. nov. **Stanislava Govekar**, hči kajzarja iz Brega, stara 6 mesecev.

5. nov. **Alojzija Tronkar**, hči tov. delavca v Stražišču, stara 1 leto.

8. nov. **Franciška Porenta**, vdova, užitkarica v Sr. Bitnjo, stara 78 let.

9. nov. **Mira Volčič**, vdova, užitkarica v Zg. Bitnjo, stara 83 let.

12. nov. **Pavla Rozman**, šivilja, delavca žena v Zg. Bitnjo, stara 27 let.

16. nov. **Marija Pravhar**, žena žel. delavca v pok. Gor. Sava, stara 52 let.

20. nov. **Katarina Šilar**, vdova, užitkarica, Zg. Bitnje 53, stara 83 let.

Mrliški koledar za mesec december.

1. dec. **Fink Katarina**, posestnica, vdova, Kranj, Kokr. predm. 73; roj. 20. aprila 1844., umrla l. 1919.
Galjot Franc, sin delavca, Kranj 45; roj. 20. septembra 1914.; umrl l. 1925.
2. dec. **Ivanec Franc**, nadučitelj v pok., oženjen, Kranj 110; roj. 23. jan. 1859.; umrl l. 1920.
3. dec. **Rayer Franc**, finančni komisar v pok., Kranj 173; roj. 7. jul. 1845., umrl l. 1922.
Segula Alojzij, čuvaj v elektrarni, Kranj, Savsko pr. 44; roj. 17. jun. 1870., umrl l. 1925.
Mayr Mavrilij, posestnik, Kranj 112; roj. 21. avg. 1851, umrl l. 1928.
4. dec. **Trpin Marija**, žena paznika, Kranj, Sav. pr. 43; roj. 11. sept. 1876, umrla l. 1925.
Bitenc Marija, zasebnica, samska, Klanc 30; roj. 16. avg. 1853, umrla l. 1929.
5. dec. **Krč Matevž**, posestnik, Gorenje 7; roj. 30. avg. 1850., umrl l. 1919.
Pavšlar Tomaž, zasebnik, oženjen, Kranj 11; roj. 28. jan. 1860., umrl l. 1923.
Ausenek Blaž, berač, Kranj, Kokr. pr.; rojen l. 1860., umrl l. 1931.
6. dec. **Petrlin Marija**, žena orožn. stražmojstra, Kranj 124; roj. 24. jan. 1858., umrla l. 1920.
Košnik Marija, posestnica, vdova, Premskovo 28; roj. 15. nov. 1851., umrla l. 1923.
Köstl Ana, žena pismonoše, vdova, Kranj 49; roj. 1. jul. 1847., umrla l. 1925.
Zupanc Pavla roj. **Pečnik**, žena hišnega posestnika, Kranj, Sav. pr. 28; roj. 19. nov. 1879., umrla l. 1929.
7. dec. **Zupanec Franc**, čevljarški pomočnik, Kranj, Sav. pr. 25; roj. 7. jun. 1903., umrl l. 1930.
8. dec. **Šter Apolonija**, vdova posestnika, Kranj, Savsko predm. 10; roj. 8. febr. 1842., umrla l. 1917.
Pezdič Elizabeta, zasebnica, samska, Kranj 158; roj. 9. nov. 1833., umrla l. 1922.
Cvirn Jakob, užitkar, vdovec, Premskovo 20; roj. 27. apr. 1859., umrl l. 1923.
9. dec. — — —
10. dec. — — —
11. dec. **Depoli Anton**, brivec, oženjen, Kranj 118; roj. 23. okt. 1840., umrl l. 1922.
Švegelj Bogomil, sin pismonoše, Kranj, Kokr. predm. 55; roj. 15. okt. 1915., umrl l. 1924.
12. dec. **Čelesnik Mica**, zasebnica, Gorenje 16; rojena 28. marca 1851, umrla l. 1931.
13. dec. — — —
14. dec. — — —
15. dec. **Grašič Katarina**, posestnica, omožena, Huje 3; roj. 19. apr. 1855., umrla l. 1924.
Mayr Ana roj. **Ilk**, vdova pivovarnarja, Kranj 112; roj. 1. okt. 1862., umrla l. 1931.
16. dec. **Cvirn Marija**, delavka samska, Kranj, Savsko predm. 17; roj. 18. nov. 1839., umrla l. 1918.
17. dec. **Ažman Matija**, mizar, vdovec, Kranj 123; rojen 17. febr. 1847, umrl l. 1920.
Pleša Mina, siromakinja, Kranj 26; roj. 9. maja 1852, umrla l. 1925.
Matjašič Leopoldina, roj. **Koch**, Kranj 191; roj. 12. nov. 1839, umrla l. 1929.
Erbežnik Apolonija, zasebnica, Kranj, Kokr. predm. 92; roj. l. 1850, umrla l. 1930.
18. dec. **Rajželj Marija**, roj. **Strgar**, omožena, posestnica, Klanec 36; roj. 8. aprila 1866, umrla l. 1923.
19. dec. **Zorman Valentin**, posestnik, oženjen, Rupa 17; roj. 8. febr. 1854, umrl l. 1917.
Pravst Marija, vdova, Kranj 169; roj. 27. jan. l. 1854, umrla l. 1926.
20. dec. **Vidoz Marija**, begunka, vdova, Kranj, Sav. predm. 9; roj. 8. sept. 1838, umrla l. 1917.
21. dec. **Bučar Marija**, dekla, samska, Premskovo 26; roj. 29. jan. 1900, umrla l. 1918.
Avsec Matija, siromak, Kranj, Kokr. predm. 22; roj. 19. febr. 1846, umrl l. 1919.
Dr. Valentin Štempihar, advokat in posestnik, oženjen, Kranj 186; roj. 26. jan. 1851, umrl l. 1921.
Nardin Neža, zasebnica, vdova, Kranj 173; roj. 21. jan. 1867, umrla l. 1922.
22. dec. **Prevc Anton**, uradnik v pok., vdovec, Kranj 114; roj. 16. jul. 1834, umrl l. 1923.
Golob Matija, mesar, posestnik, Kranj 152; roj. 19. nov. 1863, umrl l. 1928.
Jalen Marija, roj. **Kern**, žena posestnika, Huje 7; roj. 30. okt. 1875, umrla l. 1930.
Deu Marija, roj. **Prevc**, vdova odvetnika, Kranj 114; roj. 27. avg. 1866, umrla l. 1931.
23. dec. — — —
24. dec. **Luskovec Frančiška**, žena posestnika, Premskovo 38; roj. 26. sept. 1882, umrla l. 1927.
Markelj Marija, žena čevljarja, Kranj 173; roj. 10. avg. 1859, umrla l. 1927.
25. dec. — — —
26. dec. **Štern Marija**, delavka, samska, Gorenje 19; roj. 18. sept. 1839, umrla l. 1918.
Debeljak Neža, roj. **Rogelj**, vdova posestnika, Premskovo 4; roj. 11. jan. 1856, umrla l. 1923.
Ravnik Marija, zasebnica, vdova, Kranj, Sav. predm. 45; roj. 1. sept. 1856, umrla l. 1923.
Štirn Franc, arhivski nradnik, Kranj 171; roj. 21. sept. 1871, umrl l. 1929.
27. dec. **Kerč Katarina**, samska, Premskovo 13; roj. 3. maja 1864, umrla l. 1928.
28. dec. **Česenj Marjeta**, zasebnica, vdova, Kranj 65; roj. 7. jun. 1851, umrla l. 1930.
Jelenc Katarina, zasebnica, Kranj; roj. 23. sept. 1843, umrla l. 1931.
29. dec. **Nadižar Andrej**, posestnik oženjen, Čirčiče 33; roj. 13. dec. 1854, umrl l. 1925.
30. dec. **Mihelič Jernej**, posestnik in gostilničar, Kranj, Kokr. predm. 39; roj. 7. sept. 1850, umrl l. 1917.
Kikelj Gregor, pilar, vdovec, Kranj 26; roj. 27. febr. 1847, umrl l. 1925.
Kocbek Viktorija, roj. **Dolenc**, žena tovarnarja, Kranj 119; roj. 13. febr. 1882, umrla l. 1931.
31. dec. **Papler Jernej**, železniški skladiščnik v pokoju, oženjen, posestnik, Kranj 58; roj. 25. dec. 1844. umrl l. 1921.
Koničar Alojzij, čevljarški pomočnik, oženjen, Premskovo 15; roj. 4. jul. 1888, umrl l. 1924.
Krč Franc, posestnik, Klanec 2; roj. 1. febr. 1863, umrl l. 1930.

Razširjajte Kranjski zvon!

Pokorn Fran.

Kranjski župniki.

Župnijske dohodke in desetino je pod vikarjem Lapidom imel v najemu kranjski mitničar Krištof Harrer¹, ki je bil tudi dacarski pisar, v l. 1591. do 1595. S tem se je mestni odbor dne 24. apr. l. 1611. pogodil zaradi naprave večne luči v župni cerkvi kranjski. Takrat je Harrer zaznamovan „de Adelsbüchel“.

32. Janez Tavčar², škof ljubljanski ter obenem pravi župnik kranjski (1580.-97.), se je rodil v Stanjelu na Krasu, kakor njegova prednika Tekstor in Glušič, okrog l. 1536. Študiral je na dunajskem vseučilišču, kjer je bil sprejet v dijaški vzgojni zavod „bursa agni“ (zavod jagnjeta). Tu se je vzgojeval tudi njegov naslednik škof Tomaž Hroen in še več drugih dijakov iz slovenskih pokrajin.

Na Dunaju si je pridobil Tavčar časten naslov „učitelja prostih umetnosti“ (magister artium liberalium) in neki kanonikat, od katerega je prejemal le dohodke brez kake službene obveznosti. Ko je komenski župnik Glušič 1571. postal ljubljanski škof, je prevzel Tavčar župnijo v Komnu. Tu je pastiroval le tri leta. Leta 1574. ga je imenoval nadvojvoda Karol za mestnega župnika v Gorici in ko se je 24. dec. 1574. pri cerkvi sv. Petra v Gorici ustanovil nov naddijakonat za Slovence, je postal Tavčar tudi naddijakon.

Po Radličevi smrti je nadvojvoda Karol predlagal papežu Gregoriju XIII. Tavčarja za ljubljanskega škofa in brez ugovora je dobil potrdilo rimske stolice. V začetku avgusta l. 1580. je bil Tavčar v Gorici slovesno posvečen v škofa. Posvetil ga je oglejski generalni vikar, kotorski škof Pavel Bizancij, v navzočnosti škofa tržaškega in kaprulenskega (Caorle). Svojo škofovsko novo mašo (prva pontifikalna) je imel dne 30. okt. v Gornjem gradu, kjer je pozneje najraje bival.

V začetku svoje vlade je imel Tavčar namen imeti stalno rezidenco³ v Ljubljani, toda slabo stanovanje škofijskega dvorca in nasprotovanje luteranskih meščanov mu je bivanje v Ljubljani kmalu zagrenilo. Le ob svečanih slovesnostih je obiskal ljubljansko stolnico, da je v njej opravil običajno škofovsko opravilo.

Nadvojvoda je bil Tavčarju že ob imenovanju za škofa naročil, da naj se potrudi z lepo spraviti odpadnike s katoliško cerkvijo. Ko so pa ti le še brezobzirnejše nastopali zoper katoličane, da jim je nadvojvoda na deželnem zboru (1580.) po vsej pravici očital javen upor zoper njega samega, tedaj se je dogovoril škof Tavčar s freizinskim in briksenškim, ki sta tudi imela svoje podložnike na Kranjskem, da bodo vsi trije vzajemno zatirali krivoverstvo. Leta 1581. je Tavčar vizitiral svoje župnije po Koroškem in Štajerskem, odpravil razvade v božji službi, odstavil nevredne duhovnike in dal potrebna navodila.

Dne 31. jan. 1581.⁴ je nižjeavstrijska vlada v Gradcu ukazala škofu Tavčarju in vicedomu Nikol. Bontomo, naj gresta v Kranj, skličeta mestni zbor, meščanom očitata njih nepokorščino in terjata, da se enkrat izvrši vladno povelje: „Knafel mora iz mesta in nihče ne sme na Brdo. Ako se to ne zgodi, zgube mestne pravice in dotični bodo izgnani iz dežele.“

Mestnega sodnika Junaverja je vlada poklicala v Gradec, ne le odstavljen bode, marveč še drugače kaznovan⁵. Med tem naj pa škof in vicedom drugega pripravnega moža postavita na njegovo mesto. Mestno svetovalstvo mora Knaflovo hišo prodati, kamen z napisom odstraniti, denar pa njemu izročiti. Mesto mora skrbeti za osvečavo presv. R. T., zastavljena kaplanska posestva rešiti ter te in druge beneficije izročiti sposobnim katol. duhovnikom. Ako bi jih ne bilo, naj se obrnejo do škofa.

Ob istem času (1581.)⁶ je vizitiral avstrijski del oglejske škofije očakov generalni vikar Pavel Bizancij, kotorski

škof. Prehobil je Kranjsko in Koroško ter med drugim sežgal dvatisoč krivoverskih knjig.⁷ Slika, ki jo posnemamo iz vizitajskih poročil, je temna dovolj. Vizitator je našel povsod le razvaline. Toži, da je v slovenskih deželah luteranska propaganda povzročila propast cerkvene discipline med duhovščino, podivjanost in versko brezbriznost med ljudstvom. Vizitator se čudi, da je našel toliko pohujšanja v deželi, ki je bila „nekaj tako pobožna in sveta“, osupnila ga je še posebno izprememba med duhovščino.

Po teh vizitacijah je stopila katoliška duhovščina iz defenzive v ofenzivo. Njen vzajemni nastop na celi črti je vzbudil velikanski vihar. Graški nuncij Malaspina je poročal o Tavčarjevi vnemi za katoliško stvar v Rim: „Škof ljubljanski⁸ izvršuje svoj posel z veliko gorečnostjo. One pokrajine, ki so pod njegovo oblastjo je spravil v tak red in položaj, da je pričakovati mnogo sadu.“

Caligari imenuje Tavčarja izredno gorečega moža, ki je najboljša opora za verske, kakor tudi za vse druge stvari. Premišljeno in po določenem načrtu je uvedel one naredbe, ki so zajezile razširjanje luteranstva in pripomogle katoličanstvu do končne zmage. Zato je bilo očitno delo božje previdnosti, da je nadvojvoda Karol imenoval škofa Tavčarja za svojega tajnika in namestnika v Gradcu dne 24. sept. 1584⁹. Škof je mogel zdaj vsak dan nasvetovati primerna sredstva za poživitev katol. vere in ureditev cerkvenih razmer.

Za vso slovensko javnost prevažna ustanova je bilo vseučilišče v Gradcu. Podlago mu je dal po zamisli Tavčarjevi jezuitski kolegij in z njim združena višja šola. Leta 1582. je nadvojvoda Karol odredil, da morajo dijaki iz mest in trgov, ki so mu podložni, študirati le na graški knežji šoli. Jezuitska šola je kmalu dobila dober sloves, celo luterani so pošiljali tja svoje sinove. L. 1584. je imela ta šola že 363 učencev, skoraj polovico med njimi je bilo Slovencev.

Škof Tavčar je pospeševal tudi katoliški tisk kot izdatno sredstvo, da se ovržejo luteranske zmote. L. 1587. je bila tiskana v Ingolstadtu precej obsežna knjige (321 str.) pod naslovom: „Der evangelische Wetterhan“. Ta evangeljska veterinica¹⁰ navaja protislovja, ki se nahajajo v Lutrovih spisih. Ob posameznih verskih resnicah, se navajajo najprej izreki Martina, ki jim pritrjujejo, zraven pa izreki, ki jih zametujejo. To knjigo je škof Tavčar z iskreno besedo priporočil. Priporočilo je v knjigi natisnjeno.¹⁰ Pisatelj knjige imenuje škof „učenega in gorečega katoličana in svojega predobrega prijatelja“.

Škof Tavčar je imel blago srce. Vzlic hudemu nasprotovanju krivovernih meščanov, je bil mestu vendarle naklonjen, četudi ni hotel ondi bivati. Leta 1586. je v Ljubljani razsajala kuga. Vlada je pozvala mestno občino, naj takoj začne graditi lazaret, t. j. hišo za okužene. Meščani so iskali primerne prostora, pa ga niso našli. Kar jim ponudi škof Tavčar v ta namen škofijski svet za šentpetersko cerkvijo, kjer stoji še danes šentpeterska vojašnica. L. 1612. so ta zavod razširili, ko je škof Chroen odstopil¹¹ zraven ležeči veliki vrt in njivo.

¹ Kranjski župnl arhiv. — Letopis M. Sl. 1870. 121.

² Mitteilg. d. hist. Ver. f. Krain l. 1852. str. 85. Podlogar: Rokop. ljublj. škofije.

³ Dimitz III., str. 141.

⁴ Letop. M. Sl. 1870., str. 117.

⁵ Mitteilg. d. hist. Ver. f. Krain 1867., str. 63., št. 47.

⁶ Dimitz III., 84.

⁷ I. M. D. 1907., str. 55.

⁸ I. M. D. 1907. str. 54.—55. — Dimitz III., 99, 102.

⁹ Valv. III. 8. knj. str. 666.

¹⁰ Muzejska knjižnica I. M. D. 1907. str. 47.

¹¹ Mitteilg. d. h. Mus. Ver. f. Krain 1899. str. 28. op. 3.